

PERSONÁLIE

Životní osud jednoho z posledních obránců Czajánkových kasáren:

Vězeň číslo 89821 Miroslav Šolc

* 12. února 1918

Motto: Nebránil jsem kasárna, bránil jsem svou vlast.

Miroslav Šolc se narodil v r. 1918, tj. v letošním roce mu bylo již 93 let. Je to jeden z posledních žijících účastníků jediného ozbrojeného odporu proti německým okupantům v r. 1939 v tzv. Czajánkových kasárnách na Těšínsku. Pochází z obce Řepiště, v polovině cesty mezi Ostravou a Frýdkem-Místkem, na pravém, vyvýšeném břehu řeky Ostravice. Jeho otec byl úředníkem u Čs. státní dráhy v Ostravě, maminka pracovala v obchodě se zeleninou. Měl dva sourozence, staršího bratra Josefa a mladší sestru Libuši. Od roku 1929 bydleli ve vlastním rodinném domku, který rodiče v Řepišti postavili.

Po absolvování obecné a měšťanské školy pokračoval ve studiu Veřejné obchodní školy ve Frenštátě pod Radhoštěm, kterou ukončil v roce 1936. V roce 1937 obdržel povolávací rozkaz a nastoupil jako voják prezenční služby do československé

Miroslav Šolc ve Frýdku Místku dne 14. března 2011

Foto: Petr Majer

V roce 1943 v Osvětimi.

Foto: soukromý archiv Miroslava Šolce

Rok 1922: zleva otec Josef, Miroslav Šolc (4r), bratr Josef (6r), sestra Libuše(3r) a matka Anežka

Foto: soukromý archiv M.Šolce

armády k 8. pěšímu pluku Slezskému v Místku.

Velitelem pluku byl plk. pěch. Florián Eliáš s III. praporem, náhradním praporem, rotou doprovodných zbraní v Místku, I. praporem ve Slezské Ostravě a II. praporem v Novém Bohumíně. Při květnové mobilizaci v roce 1938 zajišťoval pluk ostrahu hranic na Hlučínsku a Bohumínsku. Vojín Miroslav Šolc byl po přísaze a jednoměsíčním základním výcviku

zařazen do pětíměsíčního výcviku v poddůstojnické škole 8. pěšího pluku v Místku, který se konal v době od 1. 11. 1937 do 15. 5. 1938, včetně kurzu „bojové plyny“. Dne 15. 4. 1938 byl povýšen do hodnosti svobodníka a 20. května 1938 byl převelen k II. praporu do Bohumína, kde nastoupil na jednu z menších pevností jako velitel družstva v Kopytově u Bohumína. Po měsíční službě na polských hranicích byl odveden 30. 6. 1938 na jižní Moravu do Jemnice, kde střežil státní hranici kolem řeky Dyje–Županovice, Písečná, ve funkci velitele pevnůstek. Na rakouských hranicích zažil v druhé mobilizaci 23. září 1938 rovněž několik přestřelek ze strany německých ordnerů.

Po Mnichovu, 30. září 1938, vyšel rozkaz opustit opevnění a svobodník Šolc byl začátkem listopadu 1938 znovu přemístěn na hranici s Polskem, tentokrát do Nošovic, kde plnil funkci velitele družstva při střežení hranic, ale ne již na pevnůstkách, ale jen se zbraní v ruce na hlídkách. Koncem listopadu 1938 byl zařazen u 8. pěšího pluku k náhradnímu praporu na funkci proviantního poddůstojníka. K jeho povinnostem mimo jiné patřilo nakupování masa do kuchyně nebo odpovídal za kontrolu masa veterinářem.

Další vývoj situace v okleštěném Československu po Mnichovu nebyl optimistický. Dne 12. prosince 1938 dostalo velení pluku rozkaz ponechat u jednotek pouze „mírovou zásobu střeliva“ (16 nábojů pro pistoli, 30 pro pušku, 100 pro lehký a 250 pro těžký kulomet). Dne 19. prosince 1938 byla zrušena pohotovost a v únoru 1939 přišel rozkaz odevzdat do divizního skladu těžké kulomety a průbojné střelivo. Dne 14. 3. 1939 dostal velitel plk. pěch. Florián Eliáš ze štábu sboru rozkaz spálit tajné a mobilizační spisy.

V 11 hod. vydal hlavní štáb v Praze rozkaz držet jednotky v kasárnách a zabránit jejich střetu s Němci (o možnostech obrany se mělo jednat až podle výsledků Háchovy cesty do Berlína). V 16 hodin odjel prezident Hácha vlakem do Berlína. V 17 hodin odlétli čs. zpravodajci do Londýna a místecký hejtman Cidlík byl informován o „průjezdu německých vojsk“ směrem od Příbora na Slovensko. V 17:30 překročily německé jednotky hranice u Příbora. Kolem 18. hodiny v Místku za pomoci místních henleinovců obsadily okresní úřad a policejní stanici.

V Czajánkových kasárnách byl ubytován III. prapor 8. pluku. V přízemí byla umístěna IX. rota, v prvním patře X. rota a ve druhém patře XII. rota. Kolem kasáren vedla

cesta na Frýdek. Velký počet z místních vojáků byli nováčci, kteří narukovali teprve 1. března a neabsolvovali prozatím ani základní výcvik. Kromě nich zde bylo přibližně třicet aspirantů a děsloužících.

Zhruba v jednu hodinu po poledni nastoupil do stráže u brány svobodník Bohuslav Příbyla, který ještě netušil, že právě on bude prvním svědkem příjezdu okupantů. Po 18. hodině zavedl velitel stráže svob. Příbyla do stráže u brány Czajánkových kasáren vojína Sagana. Oba slyšeli projíždět motocykly, ale ve tmě je nerozeznali. Informovali velitele praporu pplk. Štěpina a ten se domníval, že jde o nějaký povolený průjezd. Asi v 18:20 hod. přijely ke kasárnám další německé jednotky, německý důstojník vyzval stráž, aby se vzdala, ozval se první výstřel. Stráž se stáhla za bránu a začal boj o kasárna. Při prvních výstřelech vyběhli účastníci kurzu vedení kapitánem Karlem Pavlíkem, který okamžitě začal organizovat obranu a rozdělil rotní zbraně. Posádkový dozorčí poručík Karel Martínek vyhláší poplach a kpt. Pavlík vypíná hlavní uzávěr světla. Obránci měli pouze pušky a lehké kulomety, střeliva rychle ubývalo. Němci měli obrněný automobil a dělo.

Z velitelství pluku pak velitel praporu pplk. Karel Štěpina obdržel rozkaz k zastavení palby a ke kapitulaci. Po vystřelení posledních nábojů vyšel por. Karel Martínek s improvizovaným bílým praporem před bránu kasáren. Samotný boj probíhal přibližně od 18.15 do 18.45 hodin. Obránci byli odvedeni k nedalekému Štursovu Pomníku padlých z první světové války a Němci vtrhli dovnitř. Českoslovenští vojáci neměli žádné ztráty. Oficiální čísla padlých Němci utajovali, ale odhadovalo se dvanáct až osmnáct mrtvých a několik zraněných vojáků wehrmachtu.

Miroslav Šolc si na události tohoto dne živě vzpomíná: „Dne 14. 3. 1939 byl zákaz vycházek. V tento den jsem byl nakupovat maso na jatkách, a když jsem se vracel ze Sviadnova do Místku, slyšel jsem nějaký hluk. Byla to obrněná vozidla a auta Němců,

Rok 1937, 8. pěší pluk Slezský, 11. rota, 3. prapor, III. polní četa, voj. Miroslav Šolc je ve druhé řadě zprava pátý

Foto: soukromý archiv M. Šolce

kteřá směřovala do Místku. Viděl jsem německou motorizovanou jednotku, jak vjíždí do města, vypadalo to na první pohled, jako by měli v úmyslu jet podél řeky Ostravice do Těšína. Viděl jsem také, jak Němci šli k bráně kasáren, ale to jsem už byl za bránou a můj kolega Standa Bolek, který byl dělesloužící, mi říká – jsou tu Němci!

Na Němce jsme zahájili palbu, byl jsem u kulometu v prvním poschodí, ale měl jsem jen dvacet nábojů. Když poručík Karel Martínek vyšel s bílou vlajkou, střelba ustala. Vše trvalo asi půl hodiny. Němci obsadili kasárna, vyvedli nás ven a asi po třech hodinách jsem se s dalšími třemi vojáky z naší jednotky vrátil podél řeky Ostravice k náhradnímu praporu do kuchyně. Měli jsme tam šest pušek a náboje. Vše jsme schovali do prázdných beden, kde bylo maso s tím, že je z kasáren odvezou. To se podařilo až třetí den 17. března 1939. Byly to první pušky pro odboj.“

Při převozu masa odvezl des. Miroslav Šolc pušky tajně domů, kde je pečlivě uschoval a v září 1939 část zbraní předal odbojové organizaci Lvice.

Přibližně po čtrnácti dnech od střetnutí s německými vojáky v Czajánkových kasárnách byl des. Miroslav Šolc propuštěn do civilu. Odešel zpátky do svého bydliště v Řepišti a zapojil se do odbojové skupiny Za vlast, která působila na Ostravsku. Podílel se na převádění především čs. vojáků do Polska. Po navázání styku s Bohumilem Fürstem, pozdějším velitelem 510. spojovací perutě ve Velké Británii, pomohl v červenci a srpnu 1939 převést několik letců přes protektorátní hranice.

„Nevěděl jsem, koho převádím. Neznal jsem je, znal jsem pouze Bohumila Fürsta,“ vzpomíná Miroslav Šolc. To už pracoval na Severní dráze Ferdinandovy koksovný, jámy František, kde navázal přes Josefa Luzara a Jana Navrátila spolupráci s odbojovou organizací Lvice. Členové Lvice vyvíjeli na Ostravsku značnou aktivitu a měli širokou síť odbojářů po celé Moravě. Také Miroslav Šolc se zúčastnil několika sabotážních akcí na vlakových soupravách.

„Tipy nám dával můj otec, který pracoval na dráze v Ostravě na vlečkách anebo v Paskově na nádraží. Například v roce 1941 jsme s bratrem Josefem rozřezali tlakové hadice vojenského transportu přímo na nádraží v Paskově. Jak jsme šli ze šachty, tak nás gestapo prohlíželo a bratr měl takový ostrý nůž ještě v botě. Naštěstí na něj nepřišli,“ vzpomíná na úspěšné sabotáže. „Byl také zapojen do mnoha jiných akcí, rozšiřoval časopis „V boj“, na pracovišti odposlouchával zprávy gestapa, a tím získával důležité informace, které předával dál. Jedním z dalších úkolů, které měl, bylo pašování potravinových lístků.“

V říjnu 1941 byl za odbojovou činnost zatčen jeho bratr Josef a uvězněn v koncentračních táborech Sachsenhausen a Mauthausen. „Vtrhlo k nám gestapo a ptali se mě, kde jsou zbraně, že půjdeme do stodoly. Maminka je zastavila, že půjde ona, že to tam neznám. Naštěstí nenašli nic, i když ty zbraně byly spuštěny na vlasci v komíně. Gestapo vyslýchalo také mého otce, který byl pro nedostatek důkazů zakrátko propuštěn, ale až do konce války byl hlídán,“ říká Miroslav Šolc.

Krátce nato došlo k zatýkání i v odbojové organizaci Lvice. Pomocí sítě konfidentů se gestapo dostalo k jádru organizace. V listopadu 1942 začala hlavní vlna zatýkání. Dne 13. ledna 1943 si přímo do koksovný přišli Němci i pro Miroslava Šolce a odvezli ho do vazební věznice v Ostravě. Tam prošel sérií brutálních výslechů. Jedním z jeho trýznitelů byl zaměstnanec koksovný, který byl agentem gestapa. Již o několik dnů později, 18. ledna 1943, byl spolu s dalšími nacpán do vagonu a následoval přesun do Osvětimi. „Byl to osobní zabeďněný vagon. Okna byla zadrátovaná ostnatým drátem

a z venku přibítá. Na záchod nikoho z nás nepustili. Jak jsme přijeli, tak nás první vrazili na tu rampu. Selekcí jsme však neprošli. Po půl hodině nás totiž všechny nahnali do těsného sklepa pod jedním z baráků. Vzpomínám si na malá okénka, která byla moc vysoko. Bylo to tak dva metry padesát. V tom baráku jsme čekali až do druhého dne. To bylo něco strašného. Na záchod jsme neměli kam jít, tělesnou potřebu jsme vykonávali přímo v místnosti. Druhý den ráno jsme se museli svléknout do naha, byl pořádný mráz. Pustili na nás horkou vodu, potom studenou a vyhnali nás ven. A potom nás začali oblékat, dostali jsme vězeňské šaty, byly to vyřazené uniformy a boty. Nic svého jsme nesměli mít, vše nám vzali. Po několika dnech jsme byli tetováni. Stal jsem se vězněm číslo 89821.“

Vězeň Miroslav Šolc byl zařazen do komanda, které těžilo říční štěrk z ledové vody řeky Sola. „Dostal jsem funkci předáka, *komandoführer* mi dal mi patnáct chlapů a ukázal, kde budeme kopat. Naoko jsem vězně proháněl, ale ve skutečnosti jsem je nechal odpočívat. Komandoführer si toho všiml, vše sledoval totiž dalekohledem. Přišel, že jsme udělali málo. Čekaly mě přískoky, plížení v bahně až do úplného vyčerpání. Potom mi nohou dupal po páteři a ledvinách.“

Miroslav Šolc dostal zápal plic a byl umístěn v nemocničním bloku č. 28, kde byla ošetrovna. Tam se setkal s Alexejem Čepičkou. [1] „Alexej Čepička, který zde byl vězněn, byl na ošetrovně ‚doktorem‘. Druhý den mi říkal: ‚Dozvěděl jsem se, že je selekce, celý špitál jde v pátek do plynu. Musíš zmizet. Zítra ti přinesu lístek.‘ Dal mi nazpátek moje vězeňské hadry, tři dny jsem dostal tzv. *blokschonung* to znamenalo, že tři dny jsem nemusel nic dělat, jen zametat kolem vězeňského bloku. Ten třetí den byla neděle a dozvěděl jsem se, že se budeme stěhovat na 23. blok. Byl jsem vybrán do kurzu geodézie a měli jsme pracovat při vysušování Pinských bažin, které se nacházely v dnešním Bělorusku. To mi zachránilo život.“

K tomu však již nedošlo a skupina byla 20. srpna 1943 transportována do koncentračního tábora Buchenwald. Zde byl Miroslav Šolc připravován pro tajné práce v podzemní továrně Dora, kde němečtí inženýři vyvíjeli tajné zbraně, k nimž patřila raketa V2. Výroba těchto raket byla zahájena v podzemní továrně Mittelwerk (též Dora Mittelbau) ukryté pod horou Kohnstein poblíž Nordhausenu v Durynsku. Jednalo se přitom o pobočku koncentračního tábora Buchenwald, odkud pocházela většina nasazených zajatců. Zde pracoval Miroslav Šolc až do konce války.

Do své vlasti se vrátil v prosinci 1945 po léčení v Lipsku. „V Novém Jičíně mi přidělili trafikou a bydlet jsem měl u vdovy, která se jmenovala Benešová. Když se mi při našem prvním

setkání svěřila, že její manžel byl v Osvětimi, uvědomil jsem si, že jde o mého přítele, který mě před svou smrtí prosil, abych jeho ženě, Libuši Benešové, vyřídil pozdrav. Byla to neskutečná náhoda, byli jsme spolu 51 let a vychovali dvě děti.“ Miroslav Šolc později pracoval na generálním ředitelství Ostravsko-karvinských dolů v Ostravě. Do důchodu odešel v roce 1976 a dnes bydlí ve svém rodinném domku v Řepišti.

„Co bych chtěl vzkázat mladé generaci? Nikdy ve svém životě jsem neztrácel naději. Jde o to umět se v pravou chvíli rozhodnout. Když jsem bral v Czajánkových kasárnách do ruky lehký kulomet a věděl jsem, že mám jen dvacet nábojů, měl jsem moc stísněné pocity. Ale strach to nebyl, bylo to přesvědčení, že slova přísahy musím naplnit, i kdybych měl položit svůj život. A dnes, kdy je mi 93 let, bych se rozhodl stejně a šel bránit svou rodnou zem.“

Pozn.:

- [1] Poválečný ministr vnitřního obchodu, poúnorový ministr spravedlnosti a národní obrany. Se jménem Alexeje Čepičky je spojeno utrpení tisíců mladých mužů nucených sloužit v pomocných technických praporech (PTP). Zvláštní pracovní jednotky, tzv. černé barony, zřídil Čepička po vzoru Rudé armády v září 1950. Navázal tím na svou kariéru na ministerstvu spravedlnosti, kde se jako ministr spravedlnosti podílel na zřízení táborů nucených prací, kam režim umísťoval své skutečné i domnělé politické nepřátele.

plk. v.v. Petr Majer